

Bouwstenen voor synergetische samenwerking

Voor samenwerkingen tussen social designers en publieke organisaties

Voor het inrichten van synergetische samenwerkingen is geen one-size-fits-all proces of structuur. Daarom presenteren we hier, op basis van literatuuronderzoek en analyse van succesvolle cases in het veiligheidsdomein, zestien bouwstenen voor het bouwen aan een succesvolle synergetische samenwerking. Aandacht besteden aan deze aspecten zou de kans op succes van samenwerkingen kunnen vergroten—en kunnen de basis vormen voor te ontwikkelen procesinterventies of infrastructuur voor het inrichten en ondersteunen van samenwerkingen.

↓ Complementaire samenwerking

Bouwstenen die bijdragen aan het inrichten en onderhouden van een samenwerking waarin optimaal gebruik wordt gemaakt van de sterktes van partners

1 Veilige omgeving

Een belangrijk aspect voor de samenwerking is het creëren van een veilige omgeving waarin er ruimte is voor onzekerheid en niet-weten, waar risico's en onzekerheden van elkaar onderscheiden worden, en waar ook iets mis mag gaan zonder dat meteen de stekker uit de samenwerking wordt getrokken.

2 Gelijkwaardigheid

Samenwerkingen zijn vaak ongelijkwaardig omdat één partij het meeste geld inbrengt en de ander het meeste werk levert. Tegelijkertijd is het noodzakelijk om over die traditionele rol van opdrachtgever/opdrachtnemer heen te stappen en andere (fluïde) rollen in het proces in te nemen op basis van expertise, samenwerkingsstijl en persoonlijkheid.

3 Tastbare waarde

De waarde van een innovatieproces is vaak diffuus en omvat moeilijk te expliciteren waarde, terwijl juist die waarde in een efficiënte en resultaatgerichte cultuur nodig is om projecten verder te helpen. Daarom is het belangrijk om gedurende het hele proces te laten zien of tastbaar te maken wat de meerwaarde van samenwerken is, hoe klein het resultaat ook is.

4 Productieve spanning

Samenwerking tussen verschillende disciplines levert per definitie spanning op. Deze spanning uit de weg gaan of oplossen levert niet de beste resultaten op, aangezien de samenwerking juist wordt aangegaan omdat verschillende disciplines elkaar willen verrijken. Belangrijk daarbij is dat de spanning gezond blijft om goed te kunnen blijven samenwerken.

↓ Gedeelde visie en richting

Bouwstenen voor het ontwikkelen van een gedeelde visie en toekomstbeeld die richting biedt in het navigeren van een complex vraagstuk

5 Reflexiviteit en leren

Ontwerpprocessen zijn vaak hands-on en gefocust op de uitvoer. Om de langere termijn niet uit het oog te verliezen en impliciete lessen in het proces expliciet te maken is het belangrijk om reflexiviteit in te bouwen in het proces: om te leren van het proces en bij te sturen waar nodig is.

6 Inzicht in belevingswerelden

Een gedeelde richting is gebaat bij het blijven bevragen van belevingswerelden – zowel over het vraagstuk als over de waarde van de oplossing – om daarbij ook belangen uit te spreken en expliciet te maken. Er bestaan verschillende perspectieven op de implicaties van een ontwerp.

7 Gedeeld toekomstbeeld

Hoewel de uitkomst in eerste fasen onzeker is, is een continue doorkijk naar de toekomst belangrijk – zodat alle partijen kunnen werken aan toekomstige inbedding in de organisatie of tijdige overdracht. Dit kunnen voorbereidingen zijn ten behoeve van opschaling van een interventie of verankering in beleid.

8 Gepaste financiering

Een belangrijke infrastructurele randvoorwaarde is het vinden van een duurzame en gepaste financieringsvorm die aansluit bij de behoefte op dat moment. Een subsidie kan goed werken om een bepaalde kennisvraag te verkennen, maar minder goed passen bij het dekken van structurele operationele kosten.

↓ Verbinden met organisatie

Bouwstenen voor het ontwikkelen van strategisch inzicht in de structuren, processen en verhoudingen in een organisatie, en het ontwikkelen van interne betrokkenheid bij een project

9 Momentum

Organisaties hebben een bepaalde urgentie op specifieke thema's die duidelijk naar voren komt in visies, formele stukken en begrotingen. Hoe belangrijk een thema ook is, het maakt het een stuk moeilijker als daarin niet aangesloten wordt bij datgene dat al leeft binnen de organisatie.

10 Aandacht uit organisatie

Een valkuil in samenwerkingen is dat ze ingericht worden voor het directe team, waardoor de (belangen van de) rest van de organisatie uit het oog verloren kan worden. Daarom is het goed om – naast steun vanuit de leiding – ook contact te houden met andere lagen en afdelingen in de organisatie, en initiatieven minder afhankelijk worden van individuen en hun capaciteit om het project verder te brengen.

11 Balans tussen uitdagen en reproduceren

Tijdens het proces is het belangrijk om helder te krijgen hoe ver de grenzen van een organisatie opgerekt kunnen worden: om duidelijk te krijgen waar de 'red lines' zitten die niet overschreden mogen worden, en waar de ruimte zit om daadwerkelijk tot nieuwe frames en perspectieven te komen.

12 Inzicht in machtsverhoudingen

In publieke organisaties spelen machtsverhoudingen en andere onzichtbare structuren en processen een grote rol in het handelen van professionals, en de impact van die machtsverhoudingen op andere belanghebbenden en in de aanpak van het maatschappelijke vraagstuk.

↓ Genetwerkte innovatie

Bouwstenen die bijdragen aan het ontwikkelen van een dragend netwerk voor innovaties door het meenemen en binden van de buitenwereld aan het proces

13 Dynamische coalitie

Door de onzekerheid van het ontwerpproces is het mogelijk dat initiële partners binnen een samenwerking niet degene zijn die de uiteindelijke uitkomsten verder kunnen brengen. Het is daarom nodig om in een eerder stadium verbinding te zoeken met nieuwe partijen en afscheid te nemen van anderen.

14 Gebonden belanghebbenden

Voor een succesvolle uitkomst is het belangrijk om zoveel mogelijk stakeholders in het proces mee te nemen om samen te leren over het vraagstuk, ook al leidt dat misschien tot vertraging of mogelijke risico's. Daarnaast kan het helpen om belanghebbenden een grotere rol in de samenwerking te geven en daarmee een dragend netwerk of beweging te vormen door ze te binden aan het ontwerp(proces).

15 Aansluiting met andere initiatieven

Een individueel project kan bij dit type vraagstukken nooit de enige aanzet zijn tot systeemverandering, dus het is van belang om aan te sluiten bij andere vergelijkbare initiatieven en kennis te delen over wat wel en wat niet werkt en samen meer impact te kunnen maken.

16 Actief netwerk

Creatieve bedrijven kunnen ook gebruik maken van elkaar, door samenwerkingen op te zetten waarbij iedere creatieve partner haar eigen specialiteit inbrengt, of door communities of practice te versterken en daar een beroep op te doen.